בעזהשי"ת

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען. (לז א)

הנני נותן לפניכם ברכה גרגור דברי תורה שוכיתי לשמוע מפי כ"ק רבינו הקדוש וי"ע בליל שב"ק פ. וישב תשכ"ח לפ"ק

ברש"י הביא מש"כ במדרש (בראשית רבה פד ג) **ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשין לישב בשלוה בעולם הזה, קפץ עליו רוגזו של יוסף.**

והוקשה הלא כתיב (תהלים קמה יט) רצון יראיו יעשה, ובודאי מה שהצדיקים מבקשין לישב בשלוה הוא כדי שיוכלו לעבוד את הבורא ב"ה בלי שום מניעה. וצ"ב.

ותירץ די"ל שהפירוש הוא בניחותא, שהקב"ה אומר שצדיקים לא די להם מה שנוחלין העולם הבא, אלא שצריך ליתן להם גם העוה"ז, אלא לפי"ז יקשה למה קפץ עליו רוגזו של יוסף, ומתרץ דאיתא בגמרא (שבת פט:) כי הי' ראוי הי' יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, אלא דהקב"ה חס עליו ובא למצרים בדרך כבוד, ולפי"ז ניחא שהקב"ה אמר, שלא די להם להצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שצריכין גם לקבל טוב העוה"ז, לכן 'קפץ' עליו רוגזו של יוסף, 'קפץ' לשון הקדים, שהקב"ה הוקדם מעשה יוסף שהורד למצרים, כדי שיעקב ירד בדרך כבוד ולא בשלשלאות של ברזל. עכתודה"ק.

❖ ❖ ❖

ואפשר לתרץ באופן אחר, ובדרכו נלך לפרש המדרש בלשון ניחותא, בהקדם דברי מרן **החתם סופר** (בפתיחה לשו"ת יו"ד) על הכתוב (דברים כח יא) והותירך ה' לטובה בפרי בטנך, דהנה הרמב"ם כתב לבנו, אשרי מי שחתמו ימיו במהרה, ומעתה יפלא הלא עינינו רואות אשר השרידים אשר ה' קורא גם המה ינובון בשיבה, ובלי ספק כי השלימו נפשותיהם בימי הנעורים, ומדוע יתהלכו עדיין עלי אדמות, אמור מעתה כי השי"ת מניחם עוד על האדמה לטובת זרעיהם ותלמידיהם וצאצאיהם להשלים גם את נפשותם, וזה שאמר הכתוב, יקימך ה' לו לעם קדוש, באופן שכבר תושלם נפשם בימי נעוריהם, ועם כל זה והותירך ה' לטובה בעולם הזה, בעבור פרי בטנך, עכ"ד.

ובזה מיושב היטב המדרש, **ביקש יעקב לישב בשלוה**, היינו בעולם הזה, כלומר אף שכבר הושלם כל ימיו ונפשו, מ"מ רצה גם להישאר בעולם הזה, כי יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא (אבות ד יז) , ואמר הקב"ה, בלשון ניחותא, **לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שצריכין גם לעולם הזה, לכן קפץ עליו רוגזו של יוסף,** ר"ל שהורד למצרים וגם כל אחיו ירדו אחריו, ובכן הי' צריך שיעקב אבינו ישאר חי בעולם הזה, כדי להעמיד יסוד מוסד לבניו, ולהדריכם איך להתנהג בארץ לא להם בארץ מצרים, כי לא מת יעקב עד שראה ששים רבוא מבני בניו.

ומה נעים דברינו בעמדינו כעת סמוך ונראה להאי יומא דקא גרים, יום הצלה והשחרור של מרן רבינו וללה"ה, שהקב"ה הושאר לנו לפליטה ולתחיה, כדי להדריכנו הדרך נלך בה לעבוד את ה. כארץ שממה אדמת אמעריקא, וה. הצליח דרכו להקים בתים נאמנים לישראל והמשכת הדורות לשם ולתפארת, חסדי ה. כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו.

❖ ❖ ❖

ועוד אפשר לפרש המדרש, **ביקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף, אמר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשין לישב בשלוה בעולם הזה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. וצ"ב**

וי"ל בהקדם מה שידוע בשם **הגה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זצוק"ל** (הובא בישמח משה פ' שמות) שאמר לפרש המשנה (אבות פ"ב מ"ד) אל תפרוש מן הציבור ואל תאמין בעצמך וכו', כי האדם צריך לעמוד על משמרתו להשגיח על עצמו שלא יחטא ח"ו, על דרך שנאמר (איוב טו, טו) הן בקדושיו לא יאמין, והתקנה לשמור עצמו מזה היא מה שאמרו שם (פ"ה מי"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, שעל ידי זכות הרבים ישמר מן החטא. וזהו שאמר אל תפרוש מן הצבור, היינו שתשתדל בכל עת לטובת הכלל ולזכות את הרבים, כי ואל תאמין בעצמך, על עצמך לא תוכל להשען, כי הן בקדושיו לא יאמין. עכדה"ק.

ויש לומר עוד שזכות זיכוי הרבים עומדת לו לעולם ולזרעו אחריו, וידוע מה שאמרו ז"ל (תענית ה:) יעקב אבינו לא מת וכו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, והמניח בן כמותו כאילו לא מת, ויעקב ביקש שיהי' לו חיות בעולם הזה לעולם, והוא ע"י שיזכה את הרבים וזה יהי' שמירה גם לבניו אחריו שיוכלו לשמור עצמם מן החטא.

ובזה יובן דברי המדרש, **ביקש יעקב לישב בשלוה בעולם הזה**, היינו שישאר אחריו בנים מהוגנים שיהי' לו חיות בעולם הזה, **לכן קפץ עליו רוגזו של יוסף**, שירד למצרים והוא ירד אחריו, ואז נזדמן לו שבזכותו של יעקב נתבטלה הגזירה של שבע שני הרעב, ופסק הרעב במצרים ובכל הארצות, ובזה זיכה את הרבים כי בזכותו הגין על כל העולם, ועל ידי זה זכה לברכת הבנים, שבניו יושארו לטובה בעולם הזה, וזהו שאמר הקב"ה **לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם בעולם הבא, אלא שמגיע להם גם עולם הזה**, היינו לאחר הסתלקותם מן העולם שישארו בניהם חיים בעולם הזה לעבודת הבורא ב"ה.

ואפשר לומר עוד, כי יעקב בגודל ענוותנותו לא חשב שהפסיק הרעב בזכותו, כי תלה בזכות אחרים, וכבר הבאנו (בפרשת לך האי שעתא) מש"כ **בקדושת יום טוב** (ריש פ' שופטים) לפרש לעולם יחשוב אדם שהעולם הוא חציו זכאי וחציו חייב, עשה מצוה אחת מכריע את כל העולם לכף זכות וכו', ופירוש הוא ז"ל כי מצוה 'אחת' קאי אמצות קריאת שמע, עיי"ש הדברים באריכות.

ולפי"ז יש לומר כי יעקב רצה לזכות את הרבים, וכשהגיע למצרים וראה את יוסף ואת בניו, רצה שיגן עליהם זכותו וזכות קבלת עול מלכות שמים באהבה, ולכן מיד קרא קריאת שמע, וכן כששלח מלאכים אל עשו אחיו, פירוש רש"י, מלאכים ממ"ש, ופי' בתפארת שלמה (פ' וישלח), ממ"ש, מ'קבלת מ'לכות ש'מים, וכוונתו הי' כדי שזכות קריאת שמע יגן עליו ועל בני ביתו להנצל מעשו הרשע, וכן מצינו כשבירך יעקב את בניו (בסוף פרשת ויחי), ואיתא בגמרא (פסחים נו.) נסתלקה ממנו שכינה וכו', אמר שמא ח"ו יש פסול במיטתי, אמרו בניו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד, פתח ואמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, הכוונה, שבודאי יגן עליהם זכות מצות קריאת שמע, להכריע את כל העולם לכף זכות, וזכותו מגין עליו ועל ביתו אחריו לעולם.

❖ ❖ ❖